

Slavnostni govornik: Vojko Damjan (predsednik PO ZVVS za Gorenjsko in predsednik OZVVS Tržič)
Lokacija: Zgornji Brnik 130/m, 4210 Brnik – Aerodrom (spominsko obeležje osamosvojitvi)
Datum: 26.6.2020

Spoštovane veteranke in veterani vojne za Slovenijo,

častni gostje in vsi ostali udeleženci današnje slovesnosti, ki smo zbrani na tem spominskem kraju, tako kot se zbere družina ob svojih osebnih jubilejih, da počastimo enega največjih praznikov naše domovine - Dan državnosti. Dan državnosti obeležuje spomin na 25. junij 1991, ko je Slovenija formalno postala neodvisna. Na ta dan sta bili sprejeti Deklaracija o neodvisnosti Slovenije in Temeljna ustavna listina o samostojnosti in neodvisnosti Slovenije, sicer slavnostno razglašeni naslednji dan, 26. junija, na Trgu republike v Ljubljani. Dva dni kasneje, 27. junija, se je z napadom Jugoslovanske ljudske armade začela slovenska osamosvojitvena vojna, v kateri je Slovenija obranila neodvisnost.

Dne 27. junija 1991, zjutraj ob 2.45 uri so deli 1. in 2. bataljona oklepne brigade JLA na Vrhniki, sestavljenimi iz štiridesetih tankov in dvajsetih transporterjev krenili proti Ljubljani. Na poti so jih enote Teritorialne obrambe in organov za notranje zadeve skušale ustaviti z nenasilnimi sredstvi. Koloni sta se usmerili po ljubljanskih obvoznicah proti letališču Brnik. Na Gorenjskem je JLA s transporterji, tanki in drugimi oklepnimi vozili prebila več blokad. Ena od kolon je prispela na letališče Brnik malo po 6. uri istega dne in zasedla bojne položaje na robu gozda na južnem delu letališča. Drugi del kolone je bil usmerjen proti Trzinu, kjer je bil zaustavljen, utrpel izgube, tako da je v dopoldanskem času močno oslavljen prišel do križišča ceste v vasi Sp. Brnik. V neposrednem stiku s tanki so bile enote Teritorialne obrambe Gorenjske, ki niso dovolile, da bi tanki odšli k ostali enoti, ki je že bila na položajih. Del vozil je nato krenil proti Ljubelju, drugi del pa proti Jesenicam.

Prvi dan vojne je JLA trosila letake po Sloveniji (citat): *»Prebivalci Slovenije, ostanite doma in na svojih delovnih mestih. Ne dovolite, da vas zlorabljuje zoper vaših življenjskih interesov. Vabimo vas na mir in sodelovanje! Enote Zveznega sekretariata za notranje zadeve in Jugoslovanska armada bodo svoje naloge izvrševale dosledno in energično. Vsak odpor bo zlomljen«.*

Slovenski narod ni nasedel takim provokacijam, s puško v roki in zavestjo v srcu je začel braniti in osvobajati svojo domovino.

Drugi dan agresije na Slovenijo je JLA še stopnjevala svojo brutalnost. Štiri vojaška letala so ob 10.16 uri z raketami in strojnicami napadli letališče na Brniku in z več rafali iz mitraljezov poškodovali avione in hangar slovenske letalske družbe in avtomobile na parkirišču. Popoldne je tank JLA streljal na vozilo z napisom PRESS. V gorečem avtu sta umrla avstrijski in nemški fotoreporter. Med žrtvami je bil tudi pripadnik teritorialne obrambe Kranj Peter Petrič.

2. julija se je začela druga faza vojaških operacij na ozemlju Slovenije. Kršile so se dogovorjene ustavitve oboroženih spopadov. Napadeni so bili tudi oddajniki na Nanosu in Krvavcu in v Domžalah radijski oddajnik. Napadi so se odvijali po celotni Sloveniji.

Bili so tudi trenutki, ko nisi vedel ali si še živ ali mrtev. Bili smo v prostorih, kjer je letališče. Ko se je delal mrak, se je nad hangarjem, ki ga je v napadu JLA raketirala, v katerem so bila letala, prižgala luč. Ker smo mislili, da bi lahko bila kakšna diverzija, se nas je zbralo osem teritorialcev in odšli pogledat. Morali smo iti po platformi, mimo objektov do vhoda. S tem smo bili na odprtem prostoru in smo dobesedno videli tanke. Bili smo deset metrov od vrat, ko so na nas začeli streljati iz tanka s protiletalskim mitraljezom. Naboji kal. 12,7 mm, so leteli pol metra in meter mimo nas. K sreči nihče od nas ni bil ranjen. JLA je na nas streljala kljub temu, da je bil takrat že dan premirja.

4. julija v Sloveniji bojov ni bilo več, toda vojna še ni bila končana. 7. julija je delegacija evropske dvanajsterice, po petnajstih urah sprejela skupno deklaracijo, katero je 10. julija sprejela Skupščina R. Slovenije. Predsedstvo SFRJ je 18. julija v Beogradu sprejelo sklep o umiku JLA iz R. Slovenije. Seje se je udeležil tudi slovenski predstavnik dr. Janez Drnovšek.

R. Slovenija je pravna in socialna država z zmogljivostmi okolja prilagojenim tržnim gospodarstvom, v kateri morajo biti spoštovane človekove pravice in državljanske svoboščine, socialnoekonomske pravice, pravice zaposlenih do soodločanja in sindikalna svoboda, nedotakljivost lastnine ter svoboda delovanja gibanj in ustanov civilne družbe; v kateri politično ali drugačno prepričanje nikoli ne bo podlaga za kakršnokoli neenakopravnost ali razlikovanje; ki bo zavezana miru in nenasilnemu razreševanju vseh spornih vprašanj glede notranjih in zunanjih zadev ter enakopravnemu sodelovanju vseh narodov in državljanov v Evropi svobodnih in enakopravnih ljudi, regij, narodov in držav.

Danes govorimo o sodobni demokraciji, ki pomeni obliko posredne demokracije, pri kateri oblast izvajajo izvoljeni predstavniki. Ti v imenu ljudstva sprejemajo odločitve. Z izvolitvijo je predstavnikom podeljen mandat, ki ga je mogoče razumeti kot pooblastilo ljudstva, ki izvoljenega predstavnika pooblašča, da zastopa interese svojih volivcev. Potrebno je delovati tako, da bo ljudstvo zadovoljno in Slovenija zelena oaza miru, napredka in ugleda v svetu.

Naj zaključim z besedami, ki jih je izrekel predsednik Predsedstva R. Slovenije Milan Kučan, na slovesnosti ob razglasitvi R. Slovenije za samostojno, neodvisno in suvereno državo, v Ljubljani, 26. junij 1991 (citat): *»Z rojstvom dobi človek pravico do sanj. Z delom dobi pravico, da zbližuje življenje in sanje. Mi smo včeraj povezali oboje, zase, za mnoge rodove Slovencev, ki so davno nekoč sanjali te iste sanje in za prihodnje rodove, ki bodo na teh sanjah gradili nov svet«.*

Na koncu še hvala vsem pripadnikom Teritorialne obrambe in organom za notranje zadeve, pri obrambi letališča Brnik in s tem tudi osvoboditvi domovine.

Srečno Slovenija!